

Sosiaali-ja terveysalan palveluiden kehittäjä -erikoistumiskoulutus 2017-2018

LAMK

Lahden ammattikorkeakoulu
Lahti University of Applied Sciences

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sisällys

Johdanto	3
Opintojaksojen kuvaukset	4
I Uudistuvat sosiaali- ja terveyspalvelut 5 op	4
II Käyttäjälähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut 5 op	5
III Digitalisaatio ja ePalvelut 5 op	6
IV Palveluiden laatu ja vaikuttavuuden arviointi 5 op	7
V Sosiaali- ja terveystaloudsosaaminen 5 op	8
Kehittämisaosaaminen 5 op	9
Arviointi	10

Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuolto elää suurten muutosten keskellä. Toimintaympäristön muutokset eivät ole pelkästään kansallisia, vaan ne koskettavat maailmanlaajuisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristössä vaikuttavat samanaikaisesti maailmantalouden heikentyminen, valtion enenevä velkaantuminen, väestön eliniän pidentyminen ja vanhusväestön suhteellisen osuuden kasvaminen. Vanhusväestön lisääntyvä palvelun tarve ja medikalisaatio lisäävät palveluiden tarjonnan ja kysynnän epäsuhtaa. Toimintaympäristössä vaikuttaa myös asiakkaan roolin muutos. Tulevaisuuden asiakas haluaa ja myös vaatii räätälöityjä palveluja tarpeidensa ja toiveidensa mukaisesti. Muuttuva rooli muovaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa kohden markkinaorientoitunutta toimintaa. Samalla se haastaa henkilöstön asiantuntijuutta ja muuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valtasuhteita asiakkaiden suuntaan.

Lokakuussa 2015 käynnistettiin Suomessa mittava sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, sote-uudistus. Palvelujärjestelmäreformin tavoitteena on integroida perusterveyden, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon järjestäminen, palvelujen rahoitus, palveluketjut ja -tuotanto 18 maakunnallisen toimijan vastuulle. Terveydenhuollon asiakkaalle sote-uudistuksen kaavaillaan tuovan sujuvia, nopeita ja yhä enemmän digitalisoituja palveluja. Palvelujen käyttäjille tarjotaan valinnan mahdollisuuksia palvelun tarjoajasta. Sote-uudistuksen tavoitteena on vahvistaa asiakaslähtöisyyttä, järjestää palvelut avoimuus periaatetta noudattaen sekä lisätä palvelujen laatua, vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Palvelusta halutaan tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon keskeinen elementti, joka sitoo palvelun käyttäjät ja tuottajat tiiviisti yhteen. Asiakkuusajattelun muutos luo paineita terveydenhuollon ammattilaisille kiinnittää aikaisempaa suurempaa huomiota palveluiden laatuun, koska henkilöstön kyky palvella asiakkaitaan on entistä kallisarvoisempaa pääomaa tulevaisuudessa myös sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kehittäjä -erikoistumiskoulutus vastaa osaltaan muuttuneen ja muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Viisi ammattikorkeakoulua: Karelia-ammattikorkeakoulu, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu ja Lahden ammattikorkeakoulu ovat yhdessä suunnitelleet laaja-alaisen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisosaamiseen tähtäävän koulutuksen. Koulutus pureutuu sote-uudistuksen keskeisiin teemoihin: kykyyn ennakoida tulevaisuutta, muuttuvaan lainsäädäntöön, palveluiden käyttäjälähtöisyyteen, sähköisiin palveluihin, palveluiden laadun ja vaikuttavuuden arviointiin, talousosaamiseen sekä näihin kysymyksiin liittyvään kehittämisoosaamiseen. Sosiaali- ja terveysala tarvitsee uusia avauksia palvelujärjestelmän uudistamiseen niin toiminnallisella kuin asenteellisellakin tasolla. Me olemme mukana tässä muutoksessa!

Opintojaksojen kuvaukset

I Uudistuvat sosiaali- ja terveyspalvelut 5 op

Opintojakson lähtökohtana on sote- ja maakuntauudistuksen tuottamat muutokset ja uudistamistarpeet palvelujärjestelmässä. Opintojaksolla paneudutaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektoriin rooliin palvelujen tuottajana.

Osaamisen tavoitteet

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa:

- kuvata maakunnan roolin ja tehtävät sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluiden järjestäjänä
- selittää monikanavaisen ja verkostoituneen palvelutuotannon periaatteet sekä asiakkaan aseman ja roolin palveluiden käyttäjänä
- ennakoida ja tunnistaa sosiaali- ja terveysalan palveluverkoston kehittämistarpeet

Sisältö

sosiaali- ja terveyspalveluja ohjaava normisto, sote-uudistus palvelujen maksajan, palveluja tuottavan, sidosryhmien ja kansalaisen näkökulmista, sosiaali- ja terveysalan tulevaisuuden ennakkointi

Tehtävät

Ennakkotehtävä

Tutkimalla tulevaisuuteen -tehtävä

Arviointi

Hyväksytty/täydennettävä

Suosittelava kirjallisuus

Kinnula, P., Malmi, T. & Vauramo, E. 2015. Miten sote-uudistus toteutetaan? KAKS-Kunnallissalan kehittämissäätiö. Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 91. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy. Verkkajulkaisu. Saatavissa http://www.kaks.fi/sites/default/files/TutkJulk_91_net.pdf.

Virtanen, P., Smedberg, J., Nykänen, P. & Stenvall, J. 2017. Palvelu- ja asiakastietojärjestelmien integraation vaikutukset sosiaali- ja terveyspalveluissa. Verkkajulkaisu.

Virtanen, P. & Stenvall, J. 2014. Älykäs julkinen organisaatio. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda. Valinnanvapauslaki (tarkentuu myöhemmin)
Maakuntahallintolaki (tarkentuu myöhemmin)

II Käyttäjälähtöiset sosiaali- ja terveysterveyst 5 op

Opintojakson lähtökohtana on käyttäjälähtöisyys sosiaali- ja terveysterveystpalveluissa, joka tarkoittaa asiakkaiden tarpeista lähtevää palvelujen kehittämistä ja kehittämisen painopisteen siirtämistä tuottajakeskeisyydestä käyttäjälähtöisyyteen. Opintojaksolla tarkastellaan palveluketjuja ja palvelukokonaisuuksia sekä niiden kehittämistä myös tulevaisuuden tarpeita varten.

Osaamisen tavoitteet

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa:

- suunnitella ja toteuttaa asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia- ja palveluketjuja sekä palveluita perehtymällä palvelumuotoilun periaatteisiin, menetelmiin ja erilaisiin toteuttamistapoihin
- rakentaa havainnollisia ja informatiivisia tuotekuvauksia sosiaali- ja terveysterveystpalveluista eri asiakasryhmien tarpeet huomioiden nyt ja tulevaisuudessa
- osallistaa palveluiden käyttäjät osaksi palvelumuotoilu-, innovaatio- ja kehitysprosesseja
- tuottaa käyttäjälähtöisiä palveluja oman alansa asiantuntijana moniammatillisissa tiimeissä.

Sisältö

Asiakkaiden tarpeista lähtevä palvelujen kehittäminen, käyttäjäkeskeinen tarkastelu, moniammatillinen saumaton palvelupolku, jossa kansalainen keskiössä ekosysteemin toimijana. Tulevaisuuden tarpeet ja ennakoiva ote osana palvelujen kehittämistä sekä palvelumuotoilun, innovoinnin, yhteiskehittämisen ja ennakkoinnin työkaluja ryhmissä käyttäen

Tehtävät

Ennakkotehtävä
Opintojakson tehtävä

Arviointi

Hyväksytty/täydennettävä

Suosittelava kirjallisuus

- Alhopuro S. 2010. Ennovaatiot Suomen Terveysterveysthuollossa. Teoksessa J. Kettunen J., Meristö, T. & T. Meristö, T (toim.). Seitsemän tarinaa ennovaatiosta – rohkea uudistaa ennakoiden. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy.
- Kokkonen, V., Kuuva, M., Leppimäki, S., Lähteinen, V., Meristö, T. Piira, S. & Säskilähti, M. 2005 Visioiva tuotekonseptointi – työkalu tutkimus- ja kehitystoiminnan ohjaamiseen. Teknova, Helsinki.
- Tuohimaa H. & Meristö T. 2014. Ennakoiva ote tulevaisuuden hyvinvointipalveluiden kehittämiseen. Teoksessa M. Anttila M. & H. Willner (toim.). ihminen kehittämisen keskiössä - Näkökulmia kansalaislähtöisyyteen, monituottajuuteen ja hyvinvointialan rakenteiden kehittämiseen. PUMPPU-hankkeen loppuraportti. Saatavissa https://www.laurea.fi/dokumentit/Documents/Pumppu_978-952-67941-5-0.pdf.

III Digitalisaatio ja ePalvelut 5 op

Opintojaksolla paneudutaan sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatioon edellyttämään tiedon turvaamiseen ja digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Osaamisen tavoitteet

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa:

- soveltaa digitalisoinnin ja tiedolla johtamisen periaatteita
- ottaa käyttöön ja kehittää asiakaslähtöisiä digitaalisia palvelu- ja toimintaprosesseja monialaisessa yhteistyössä
- ohjata asiakkaita digitaalisissa palveluissa ja hyvinvointitiedon hyödyntämisessä

Sisältö

Digitalisaatio sote-integraation mahdollistajana sekä siihen liittyvä lainsäädäntö, digistrategiat ja tiedolla johtamisen periaatteet ja käytännöt, digitaalisten palvelujen onnistunut käyttöönotto ja monialainen ennakoiva kehittäminen, digitalisaatio asiakkaiden hyvinvoinnin tukena ja ePalveluohjaus

Tehtävät:

Ennakkotehtävä

Oman työorganisaation digikehittäminen -tehtävä

Arviointi

Hyväksytty/ täydennettävä

Suosittelava kirjallisuus

Lehti, M & Rossi M. (toim.) 2017. Digitaalinen Suomi. (soveltuvin osin). Saatavissa

<http://view.creator.24mags.com/suomidigi/digibook2017#/page=1> .

Rousku, K., Linturi, R., Andersson, C., Stenfors, S., Lähteenmäki, I., Kärki, T. & Limnell, J.

2017. Pilkahduksia tulevaisuuteen – digitalisaation ja robotisaation mahdollisuudet. Valtiovarainministeriön julkaisu 10/2017. Saatavissa:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79260/Pilkahduksia_tulevaisuuteen.pdf?sequence=1

STM. 2016. Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena. Sosiaali- ja terveysministeriön digitalisaatiolinjaukset 2025. Saatavissa

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75526/JUL2016-5-hallinnonalan-ditalisaation-linjaukset-2025.pdf>.

Teknologia sosiaali- ja terveydenhuollossa. Hoitotyön vuosikirja 2016. Julkaisija Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Helsinki: Fioca Oy.

IV Palveluiden laatu ja vaikuttavuuden arviointi 5 op

Opintojaksolla paneudutaan sosiaali- ja terveyspalvelujen laadun ja vaikuttavuuden määrittämisen, arvioinnin ja kehittämisen menetelmiin sekä laadun ja vaikuttavuuden osoittamiseen asiakkaan valinnanvapauden perustaksi.

Osaamisen tavoitteet

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa:

- soveltaa sosiaali- ja terveyspalvelujen laadun kehittämisen menetelmiä
- kehittää palvelun vaikuttavuuden arvioinnin menetelmiä
- kehittää ja uudistaa palveluja laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin perusteella
- ohjata asiakasta oman palvelupolun suunnittelussa

Sisältö

Laatu ja vaikuttavuus käsitteinä, laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin menetelmät ja työkalut, vaikuttavuusinvestoiminen, vaikuttavuustiedon hyödyntäminen kehittämisessä

Tehtävät

Ennakkotehtävä

Laadunhallinta -tehtävä

Arviointi

Hyväksytty/ täydennettävä

Suosittelava kirjallisuus

Laatusuositukset (esim. Ikäihmisten laatusuositus)

Lillrank, P. 2015 Small and big quality in health care. *International Journal of Health Care Quality Assurance; Bradford* 28.4 (2015): 356-366.

Lindberg, A. 2013. Eväitä arviointiin sosiaali- ja terveysjärjestöissä. Suomen mielenterveysseura. Saatavilla osoitteessa:

http://www.mielenterveysseura.fi/sites/default/files/inline/horisontti_evaita_arviointiin_0114.pdf

Jauhiainen, A. & Sihvo, P. (toim.). 2014. Sähköiset terveyspalvelut asiakkaiden käyttöön terveydenhuollossa: Teoriasta käytäntöön. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:33. (soveltuvin osin). Saatavissa

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86478/B33.pdf?sequence=1>

Pohjola, A., Kempainen, T & Väyrynen, S. 2012. Sosiaalityön vaikuttavuus. Lapin yliopistokustannus.

V Sosiaali- ja terveystaloulosaaminen 5 op

Opintojaksolla paneudutaan sosiaali- ja terveystalouden keskeisiin kysymyksiin kuten toiminnan tuottavuuteen ja tehokkuuteen sekä taloushallinnon peruskäsitteisiin. Lisäksi opintojaksolla perehdytään sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusmalleihin ja – ratkaisuihin SOTE uudistuksessa.

Osaamisen tavoitteet

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa:

- tunnistaa sosiaali- ja terveystalouden taloudelliset ja kilpailutukseen liittyvät reunaehdot
- hallitsee toiminnan taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden periaatteet
- tuntee sosiaali- ja terveystalouden kustannuslaskennan ja esittämisen perusteet sekä pystyy arvioimaan tuotettavien palveluiden tuottavuutta ja kustannustehokkuutta erilaisilla arviointimenetelmillä
- osaa toimia eettisesti kestäväällä tavalla kustannustehokkaissa palveluissa
- osaa soveltaa erilaisia liiketoimintamalleja sosiaali- ja terveystaloustuotannossa

Sisältö

Talouden nykytila ja kehitysnäkymät, talous osana palveluiden kehittämistä, liiketoimintamallit, menetelmät ja mittarit, taloudellisen tiedon tuottaminen, analysointi ja hyödyntäminen

Tehtävät

Ennakkotehtävä

Taloustarina/case-tehtävä

Arviointi

Hyväksytty/täydennettävä

Suosittelua kirjallisuutta

Kananen, J. (toim.). 2017. Kilpailuvaltion kyvyssä: Suomen hyvinvointimallin tulevaisuus.

Helsinki: Gaudeamus Oy.

Pohjola, A., Särkelä, R. (toim.). 2011. Sosiaalisesti kestävä kehitys. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Vaasa: Fram.

Sintonen, Harri; Pekurinen, Markku (2006). Terveystaloustiede. Helsinki: WSOY

Särkelä, Riitta; Siltaniemi, Aki; Rouvinen-Wilenius Päivi, Parviainen, Heikki; Ahola, Eija (toim.). 2014.

Hyvinvointitalous. SOSTE. Saatavissa

https://issuu.com/soste/docs/hyvinvointitalous_final

Kehittämisaaminen 5 op

Kehittämisaamiseen kuuluva kehittämistehtävä pohjautuu työelämän tarpeisiin ja alueellisiin sosiaali- ja terveysalan strategioihin. Kehittämistehtävä voidaan tehdä myös pareittain tai ryhmänä ja verkostoituen alueellisesti ja/tai valtakunnallisesti. Tämä verkostoitunut toimintatapa tukee myös sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuussa olevien alueiden keskinäistä yhteisöllistä kehittämistä ja hyvien käytäntöjen jakamista. Kehittämistehtävä on innovatiivinen ja mahdollisuuksien mukaan yhdessä asukkaiden ja asiakkaiden sekä työyhteisöjen ja organisaatioiden kanssa suunniteltava, toteutettava ja arvioitava. Kehittämiprojektin tulokset tulee julkaista., mutta julkaisu tapa voi olla monimuotoinen, esimerkiksi raportti, posterit, artikkeli, tiedote, blogi tai vlogi.

Osaamisen tavoitteet

Kehittämistehtävän tehtyään opiskelija osaa:

- analysoida ja käyttää kerättyä tietoa kansalaisten hyvinvoinnista ja sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeesta kehittämistyön perustana
- soveltaa kehittämismenetelmiä työn uudistamisessa
- hyödyntää tutkittua tietoa toiminnan kehittämisessä
- pystyy ohjaamaan ja uudistamaan työyhteisön ja työn toimintaa

Arviointi

Hyväksytty/täydennettävä

Suosittelua kirjallisuus

- Heikkilä, E. & Korhonen, R. (toim.). 2012. Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas. 10. uudistettu painos. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja.
- Hirsjärvi S, Remes P & Sajavaara P. 2012. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, R. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 5. painos. Helsinki: SanomaPro.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Arviointi

Opintojaksojen arvioinnissa sovelletaan kansallisia kompetenssien vaatimuksia (NQF) ammattikorkeakouluissa :

NQF, taso 7 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja ylempi korkeakoulututkinto

”Opiskelija hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. Ymmärtää alan ja eri alojen rajapintojen tietoihin liittyviä kysymyksiä ja tarkastelee niitä ja uutta tietoa kriittisesti. Kykenee ratkaisemaan vaativia ongelmia tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa, jossa kehitetään uusia tietoja ja menettelyjä sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja. Kykenee työskentelemään itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä. Kykenee johtamaan ja kehittämään monimutkaisia, ennakoimattomia ja uusia strategisia lähestymistapoja. Kykenee johtamaan asioita ja/tai ihmisiä. Kykenee arvioimaan yksittäisten henkilöiden ja ryhmien toimintaa. Kykenee kartuttamaan oman alansa tietoja ja käytäntöjä ja/tai vastaamaan muiden kehityksestä. Valmius jatkuvaan oppimiseen. Osaa viestiä hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle. Kykenee vaativaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä.”